

Bijlage 1: Overzicht ingediende zienswijze en onze reactie

Zienswijze	Ingediend door
Appellant is van mening dat het bevoegde gezag niet alleen dient te kijken naar de technische mogelijkheden van de aangevraagde situatie, maar ook kenbaar rekening te houden met het milieubelang. Cliënte meent dat in het ontwerpbesluit dit laatste onvoldoende is gedaan. Het milieubelang is veelal in de sleutel van die technische mogelijkheden geplaatst, waarmee geen recht wordt gedaan aan de bescherming van het milieu als zelfstandige grondslag. <i>Re OD Drenthe: Op grond van artikel 2.14 van de Wabo moeten wij motiveren op welke wijze wij de verschillende milieuaspecten hebben betrokken bij onze overweging om te komen tot vergunningverlening. De relevante milieuaspecten zijn beschreven in het ontwerpbesluit, evenals de emissies indien van toepassing. De emissies die vrijkomen zijn inzichtelijk gemaakt en beoordeeld aan de hand van relevante milieu wet- en regelgeving. Daarnaast zijn wij verplicht om bij onze beslissing te toetsen of in de inrichting de beste beschikbare technieken worden toegepast. Deze toetsing vindt plaatst aan de hand van de relevante BBT-conclusies en Nederlandse informatiedocumenten over beste beschikbare technieken.</i> <i>Wij realiseren ons dat dit kan overkomen als een technisch verhaal, maar dat wil niet zeggen dat het belang van de bescherming van het milieu alleen is versleuteld in technische mogelijkheden</i>	1.
Appellant geeft aan dat de zuivelfabriek al in werking kan zijn zonder dat aan de rwzi Echten de benodigde aanpassing zijn doorgevoerd om te voldoen aan de KRW-doelstellingen. Daardoor is geenszins uitgesloten dat het bedrijf een overschrijding van de effluentconcentratie zal veroorzaken. Appellant is van mening dat het bedrijf niet eerder in werking mag gaan nadat aanpassingen aan de rwzi Echten definitief zijn doorgevoerd. <i>Re OD Drenthe: De afvalwaterlozing is teruggebracht van 3.200 m³ naar maximaal 597 m³ per dag.</i> <i>Rwzi Echten kan met de bestaande installatie de aangevraagde lozing verwerken waardoor aanpassing van de rwzi Echten vanwege de lozing van FAGE niet meer nodig is.</i>	1.
Appellant is van mening dat de aanvrager onvoldoende informatie onder het mogelijk vrijkomen van zwaveldioxide heeft aangeleverd en niet kan worden geconcludeerd dat wordt voldaan aan de normen uit het Activiteitenbesluit. <i>Re OD Drenthe: In de fabriek is de stoom- en heetwaterproductie nu volledig elektrisch. Er komt zwaveldioxide vrij uit de vrachtwagens en personenwagens die de fabriek bezoeken. Ook zijn er twee sprinklerpompen die worden gebruikt tijdens een calamiteit en die eens per maand gedurende één uur getest waarbij zwaveldioxide vrijkomt.</i> <i>Bij de aanvraag heeft FAGE een onderzoek naar de luchtkwaliteit gevoegd (FAGE Hoogeveen Onderzoek luchtkwaliteit Rapport M.2021.0579.45.R002 Datum 20 november 2024 opgesteld door DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. uit Den Haag). Uit het rapport blijkt dat op alle toetsingspunten wordt voldaan aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Wij zien geen reden om te twijfelen aan</i>	1.

<i>dit rapport. Ok geen het rapport geen aanleiding tot het stellen van nadere voorschriften ten behoeve van de luchtkwaliteit.</i>	
Appellant vindt dat niet wordt voldaan aan de criteria die de Raad van State recent heeft gezet voor intern salderen (bijv. ECLI:NL:RVS:2022:2874). Het gaat hierbij om de voorwaarde dat na de referentiedatum geen planologisch regime van kracht is geworden waaruit volgt dat bemesten niet langer is toegestaan. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken.</i> <i>In de Omgevingswet is opgenomen dat het verboden is zonder omgevingsvergunning van Gedeputeerde Staten voor het aspect natuur een project te realiseren dat significantie gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied (artikel 5.1 lid 1 onder e OW).</i> <i>Op 14 april 2026 heeft FAGE een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. Deze aanvraag wordt separaat beoordeeld op de emissie en depositie van stikstof.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van intern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting.</i>	1.
Volgens appellant is het evident dat onder artikel 4 van de planregels geen bedrijfstvorm staat, waaruit volgt dat bemesten is toegestaan. Cliënte heeft nog niet kunnen nagaan of dit ten tijde van de referentiedatum in 1994 anders was. Hoe dan ook geldt dat in ieder geval sinds 2008 (bestemmingsplan Buitenvaart II) een planologische situatie bestaat waarbij bemesting van de betrokken percelen niet is toegestaan (zie ook art. 4, lid 7, onder b, sub 9 (strijdig gebruik)) Dat maakt volgens appellant dat salderen met de veronderstelde bemesting niet mogelijk is. Aanvullend op het bovenstaande geldt volgens appellant dat zelfs al zou gesaldeerd kunnen worden met de mestemissies van de betreffende percelen, dan is er in dit geval nog steeds geen sprake van intern salderen. Het bemesten van landbouwgronden is immers een geheel ander project dan het in werking hebben van een zuivelfabriek. Er bestaat geen onlosmakelijke samenhang tussen deze twee activiteiten. Het in werking hebben van een zuivelfabriek is dan ook een geheel ander en nieuw project. Volgens cliënte kan enkel sprake zijn van intern salderen, indien de emissies binnen hetzelfde project tegen elkaar worden afgezet. Zie in dit verband ook de definitie van intern salderen, die de Afdeling erop na houdt (ECLI:NL;RVS:2021:71.r.o. 17.2). <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstofemissie en depositie plaats.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van intern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting</i>	1.
Nu volgens appellant sprake is van een ander project is het uitsluitend mogelijk gebruik te maken van extern salderen (vgl. ECLI:NL:RBOBR:2023;602, r.o. 5.6). Hiervoor gelden aanvullende vereisten (bijv, het vereiste van additionaliteit - zie hieronder). Daaraan heeft u nu niet getoetst. Ook om deze reden is appellant van mening dat wij ten onrechte concluderen dat de emissies vanwege bemesting een rol kunnen spelen in het salderen van de stikstofdepositie vanwege de zuivelfabriek.	1.

<i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstofemissie en depositie plaats.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van extern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting.</i>	
Volgens appellant is niet inzichtelijk gemaakt dat het besluit in overeenstemming met onze "Beleidsregels extern salderen". <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstofemissie en depositie plaats.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van extern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting</i>	1.
<u>Niet voldaan aan het vereiste van additionaliteit</u> Appellant geeft aan dat blijkens de jurisprudentie van het Europese Hof, de Afdeling en de beleidsregels van de provincie Drenthe de stikstofemissies van de saldogevende activiteit enkel bij de beoordeling van de aanvraag voor extern salderen worden betrokken, voor zover de vrijgekomen stikstofruimte niet noodzakelijk is om de (dreigende) verslechtering van de betrokken natuurwaarde te voorkomen (volgens art. 6, tweede lid van de Hrl). Ook geeft appellant ten aanzien van deze voorwaarde aan dat wij zonder enige motivering concluderen dat hieraan is voldaan. Dit terwijl evident sprake is van een (dreigende) verslechtering van reeds overbelaste en stikstofgevoelige habitattypen, waarop de saldogevende activiteiten effecten hebben. Ik wijs bijvoorbeeld op habitattypes H2330 Zandverstuivingen en H3130 Zwakgebufferde vennen in Natura 2000-gebied Holtingerveld, en habitattypes H2310 Stuifzandheiden met struikhei en H2330 Zandverstuivingen in natuurgebied Mantingerzand. Appellant is van mening dat gemotiveerd moet worden desondanks de vrijgekomen stikstofruimte niet ingezet moet worden om te voldoen aan de verplichting van art. 6, tweede lid Hrl. <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstofemissie en depositie plaats.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van extern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting</i>	1.
<u>Salderen met niet-passend beoordeelde toestemmingen niet mogelijk</u> Volgens appellant staat het vast dat voor alle saldogevende activiteiten nooit een passende beoordeling is uitgevoerd. Voor het bemesten van de landbouwgronden is zelfs nooit een vergunning verleend, waardoor de gevolgen van de emissies voor natuur nimmer zijn beoordeeld. Ook voor de veehouderij gelegen aan Riegshoogtendijk IIOA te Hollandscheveld is nooit een passende beoordeling uitgevoerd in de zin van art. 6, lid 3 Hrl. Er is immers uitsluitend sprake van een milieutoestemming (de revisievergunning van 7 januari 2009). Aan de saldogevende veehouderij gelegen aan Paardeweide 1 te Darp is wel een natuurvergunning verleend, maar cliënte moet constateren dat de beoordeling die ten grondslag lag aan deze vergunning niet voldoet aan de vereisten van art.	1.

6, lid 3 Hrl. Bij de beoordeling van de aangevraagde activiteit is destijds gebruik gemaakt van een drempelwaarde. Uit het PAS-arrest van het Europese Hof blijkt dat een dergelijke drempelwaarde enkel gehanteerd kan worden, indien aan strenge vereisten is voldaan (ECLI:EU:C:2018:882, punt 112). Het is evident dat de destijds gehanteerde drempelwaarde niet aan deze voorwaarden kon voldoen (vgl. ECLI:NL:RVS:2019:1603, r.o. 33.3). Nu geen sprake is van passend beoordeelde vergunningen bestaat geen zekerheid dat de saldogevende activiteiten geen significante effecten veroorzaken op de betreffende Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat indien de zuivelfabriek deze stikstofruimte gaat gebruiken, significante effecten evenmin met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Bovendien heeft het Europese Hof geoordeeld dat zelfs indien een vergunning definitief is, het betreffende project toch niet geacht wordt wettig te zijn vergund als deze is verleend zonder een beoordeling als bedoeld in art. 6, lid 3 Hrl. Dit betekent dat de betrokken lidstaat gehouden is om de onwettige gevolgen van de schending, die hij heeft begaan ongedaan te maken en daartoe alle nodige maatregelen te nemen (ECLI:EU:C:2022:864, punt 39). In aanvulling hierop stelt het Hof ook dat de afgifte van een nieuwe vergunning afhankelijk moet worden gesteld van een nieuwe beoordeling die voldoet aan de vereiste van artikel 6, lid 3 Hrl, indien voor die activiteit nog geen dergelijke beoordeling blijkt te zijn verricht (punt 43). Ook rechtbank Oost-Brabant heeft recent geoordeeld dat fouten in de verlening van eerdere vergunningen doorwerkt in de aanvraag van een nieuwe vergunning, die op deze eerdere vergunningen is gebaseerd (ECLI:NL:RBOBR:2023:602, r.o. 8.4). Kortom, de toestemming voor het aangevraagde project kan niet eerder verleend worden dan nadat alsnog een passende beoordeling van de veroorzaakte stikstofeffecten wordt uitgevoerd én uit deze beoordeling blijkt dat significante effecten met zekerheid kunnen worden uitgesloten. <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstof emissie en depositie plaats.</i> <i>Ten overvloede, FAGE maakt geen gebruik meer van extern salderen. Deze zienswijze is dus ingehaald door de wijziging van de inrichting</i>	
<u>Wettelijke grondslag onduidelijk</u> Appellant geeft aan dat wij voornemens toestemming te verlenen aan het project, zoals bedoeld in art. 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn (Hrl). Het is echter onduidelijk op grond van welke nationale wettelijke grondslag u deze toestemming verleend. In het dictum stellen wij in dit verband een toestemming wenst te verlenen op grond van artikel 2.1, lid 1 onder 1 van de Wabo in samenhang met artikel 2.2aa van het Bor. Dit impliceert dat wij niet voornemens zijn een Wnb-vergunning te verlenen zoals bedoeld in art. 2.7, lid 2 van de Wnb, maar een omgevingsvergunning met een aangehaakt natuurgebied. Tegelijkertijd halen wij met enige regelmaat in het ontwerpbesluit aan dat een Wnb-vergunning verleend zal worden. Zo staat bijvoorbeeld op pagina 67 van het ontwerpbesluit dat de aangevraagde Wnb-vergunning kan worden verleend. Dit impliceert dat wij juist wel een vergunning op grond van art. 2.7, tweede lid Wnb wensen te verlenen. Bovenstaande tegenstrijdigheden maken dat de wettelijke grondslag voor het besluit onduidelijk is. <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag</i>	1

<i>omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstof emissie en depositie plaats. Het nieuwe ontwerpbesluit is hierop aangepast.</i>	
Gedeputeerde Staten (GS) van Overijssel hebben aangegeven geen verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Wet natuurbescherming te kunnen afgeven. De reden is dat het beoogde project een toename veroorzaakt in stikstofdepositie op twee Overijsselse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de referentiesituatie. Deze toename wordt door middel van extern salderen gemitigeerd. <i>Re OD DRENTHE: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstof emissie en depositie plaats. Het nieuwe ontwerpbesluit is hierop aangepast.</i> <i>Overigens hebben GS van Overijssel onder de Omgevingswet geen instemmingsrecht maar moet er overleg plaatsvinden tussen GS van Overijssel en GS van Drenthe. Dit overleg heeft plaatsgevonden. Tot slot is er geen sprake meer van extern of intern salderen van stikstof.</i>	2.
Appellant is het niet eens om een milieuvervuilende belastende groot gebruiker toe te staan om economisch gewin. <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag. Het economisch gewin wordt hier niet genoemd en is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.</i>	3.
Appellant is van mening dat er te veel drinkwater verspild wordt en te veel gas en stroom wordt verbruikt. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het productieproces wordt volledig elektrisch, het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwater- vervangend proceswater.</i> <i>Uit de gewijzigde aanvraag blijkt dat er geen gas meer wordt gebruikt. Ook is het drinkwaterverbruik gedaald van 2.500 m³ drinkwater per dag naar 250 m³ drinkwater per dag.</i> <i>Daarnaast is er sprake van een voedingsmiddelenbedrijf waarvoor het vanuit hygiënische redenen noodzakelijk is drinkwater te gebruiken.</i> <i>Omdat het een fabriek is welke alleen nog op papier bestaat hebben wij in paragraaf 2.5 van de voorschriften een verplichting opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Tot slot heeft de aanvrager in de toelichting en in de bijlage M04d (BREF Energie efficiëntie) een overzicht gegeven van de energiebesparingsmaatregelen die worden toegepast.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat er geen reden is om de aanvraag op dit onderdeel te weigeren.</i>	4.

Appellanten zijn van mening dat de gemeente geen medewerking moet verlenen omdat: 1. er sprake is van een onnodig product; 2. er sprake is van een product welke voornamelijk bestemd is voor de export. De Nederlandse en met name de Drenthe economisch wordt er niets wijzer van maar kan wel voor een deel van de kosten opdraaien; 3. dit product slechts geproduceerd kan worden met gebruik van ongeveer 2,5 miljoen liter drinkwater per dag; dat is per jaar maar liefst 312,5 miljoen liter drinkwater, en verder: 410.000 m³ aardgas per maand (4,92 miljoen m³ per jaar); en 2,6 miljoen Kwh aan stroom per maand (31,2 miljoen Kwh per jaar). Water, gas en elektriciteit zijn schaars. <i>Re OD Drenthe ad 1 en 2. Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag. Of er sprake is van een onnodig product, zoals appellant van mening is, of dat een product voornamelijk voor de export bestemd is zijn geen beoordelingsgrond op grond van de Wabo. Dit is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.</i> <i>Re OD Drenthe ad 3: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het productieproces wordt volledig elektrisch, het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Hierdoor wordt er geen gas meer gebruikt en daalt het drinkwaterverbruik ten opzicht van de oorspronkelijke aanvraag van 2.500 m³/dag naar 250 m³/dag.</i> <i>De leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) heeft de nieuwe zakelijke aansluitingen beoordeelt op twee punten: is er drinkwaterkwaliteit noodzakelijk en kan WMD Drinkwater de gevraagde hoeveelheid ook daadwerkelijk leveren?</i> <i>WMD Drinkwater geeft op basis van hun analyses aan dat er in het watersysteem van Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is. Deze analyse wordt jaarlijks door de WMD gedaan op basis van prognoses van diverse toekomstige ontwikkelingen (o.a. op het gebied van bevolkingsgroei, economische activiteiten, klimatologische veranderingen etc.). In het geval er onvoldoende drinkwater beschikbaar is (en de levering aan bestaande afnemers in gevaar kan komen), dan wordt er geen drinkwater geleverd.</i> <i>Ook hebben wij in de voorschriften een verplichting opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Tot slot heeft de aanvrager in de aanvraag (in de toelichting en in bijlage M04d (BREF Energie efficiëntie)) een overzicht gegeven van de energiebesparingsmaatregelen die worden toegepast.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat er geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	5. en 6.
Appellanten zijn van mening dat Gedeputeerde Staten van uit hun verantwoordelijkheid een goede drinkwatervoorziening dienen te bevorderen; zij dienen dus bij hun afweging bij het verzoek om een omgevingsvergunning het bovenstaande te betrekken. <i>Re OD Drenthe: zie de beantwoording hierboven.</i>	5 en 6

Eerder heeft FAGE gepoogd zo'n fabriek neer te zetten in Bettembourg in Luxemburg. Deze gemeente heeft wel een verstandig gemeentebestuur, oplettende en verstandige bewoners en milieubeschermers. Er was verbazing en onvrede over de enorme hoeveelheden water, gas en elektriciteit, over de zuivering van afvalwater, de plastic verpakkingen en de voedselverspilling. Het plan ging dus niet door, mede gelet op de druk van buitenaf. Nu probeert het bedrijf het in Hogeveen, waar het kennelijk met alle egards door de gemeente en de provincie is ontvangen en bejegend: volgens DvhN dd 29 april 2023 wijzen wethouder Zwiers en gedeputeerde Brink op de economische belangen en de extra werkgelegenheid. Deze worden nog eens extra onderstreept, nu gisteren bekend is geworden dat de gemeente Hogeveen zelfs stikstofrechten heeft gekocht van enkele boerderijen; zij betaalde daar maar liefst bijna € 100.000, — voor. En dat terwijl PAS-melders in de knel zitten!! Wethouder Zwiers vindt een dergelijk beleid zelfs "logisch" (RTV Drenthe, Cassata 6 mei 2023). Het is jammer te moeten constateren dat de milieuparagraaf in Hogeveen niet zo goed is ontwikkeld althans: er wordt nauwelijks tot geen aandacht aan besteed. Een discutabel standpunt <i>Re OD Drenthe: Dit is volgens ons geen zienswijze maar een mening.</i>	5. en 6.
Zoals gebruikelijk trekt de economie ten opzichte van het milieu aan het langste eind. En wat die nieuwe 250 banen betreft: het werkgelegenheidsargument is in deze tijd volstrekt irrelevant bij gebrek aan personeel, evenals de door de gemeente geuite kwalificatie "Zwiers ziet het project als een opkikker voor Hogeveen; Hogeveen had wat positiefs nodig. De trots van Hogeveen mocht wel een boost krijgen na alles wat er gebeurd was: de bestuurscrisis". Dus niks economisch belangen, niks werkgelegenheid, maar wel megalomane trekjes: de aanvraag van Fage wordt gebruikt ter meerdere glorie van de gemeente Hogeveen en de provincie Drenthe in het algemeen en van individuele bestuurders in het bijzonder. Het milieu speelt daarbij nauwelijks een rol en het mag ook nog eens een lieve overheidscent kosten. Inmiddels hebben Gedeputeerde Staten van Drenthe een investeringssubsidie van € 575.000, — toegezegd. Daarnaast moet het Waterschap vervroegd 9 miljoen euro investeren en moet de gemeente een persleiding aanleggen ad 11,8 miljoen; hiervan betaalt Fage slechts 1,4 miljoen! <i>Re OD Drenthe: Dit is volgens ons geen zienswijze maar een mening. Overigens is de afvalwaterlozing teruggebracht van 3.200 m3 naar maximaal 597 m3 per dag. Rwzi Echten kan met de bestaande installatie de aangevraagde lozing verwerken waardoor aanpassing van de rwzi Echten vanwege de lozing van FAGE niet meer nodig is. Ook is de geplande persleiding naar de rwzi Echten daardoor niet langer noodzakelijk. Het afvalwater van FAGE zal via het bestaande rioolstelsel afgevoerd worden naar de rwzi Echten.</i>	5. en 6.
Appellanten denken dat het verlenen van de gevraagde vergunning eerst mogelijk nadat Burgemeester en Wethouders het geldende bestemmingsplan hebben gewijzigd. Uit de beschikbare stukken blijkt nergens of dit wijzigingsbesluit al is genomen en zo ja, hoe de dan volgende rechtsgang is en of deze nog actueel is. <i>Re gemeente Hogeveen: Het bestemmingsplan is en wordt niet gewijzigd. Echter op grond van artikel 2.12 lid 1 sub a onderdeel 3 Wabo kan een vergunning worden verleend voor de activiteit "het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan". Voorwaarde is dat het besluit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.</i> <i>In de (ontwerp)vergunning is beargumenteert/gemotiveerd onder "Inhoudelijke overwegingen hoofdstuk 3 (afwijking bestemmingsplan) dat wordt voldaan aan</i>	5. en 6.

<i>de voorwaarde voor de vestiging van een Bevi-bedrijf. Hierdoor voldoet de aanvraag aan artikel 2.12 lid 1 sub a onderdeel 3 Wabo.</i>	
Appellanten zijn van mening dat de aanvraag strijdig is met het bestemmingsplan. Een bedrijf, dat een ammoniak-koelinstallatie heeft en salpeterzuur opslaat is niet toegestaan. Burgemeester en Wethouders van Hoogeveen zijn bevoegd het bestemmingsplan te wijzigen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. Men is dat kennelijk van plan omdat "aan de voorwaarden voor vestiging van een Bevi-bedrijf wordt voldaan". Dan gaat het met name om de ammoniakinstallatie en de opslag van salpeterzuur. Echter, bij de afweging: wel/niet het bestemmingsplan wijzigen kunnen en moeten in formeel en materieel opzicht ook andere onderwerpen worden betrokken. Deze zijn hierboven aangegeven. Of zulks is gebeurd of zal gebeuren valt niet na te gaan. <i>Re OD Drenthe: zie reactie gemeente Hoogeveen hierboven.</i>	5. en 6.
De vraag is of de aanpassing van de rioolwaterzuivering in Echten, nodig vanwege de verdergaande verwijdering van stikstof en fosfaat uit het afvalwater van Fage, op tijd klaar is. Dit betekent dat het bedrijf al in werking kan zijn zonder dat de nodige aanpassingen zijn gerealiseerd. Die aanpassingen zijn nodig om aan de Kaderrichtlijn Water te kunnen voldoen. In het ontwerpbesluit missen wij de borging dat grenswaarden niet mogen worden overschreden. <i>Re OD Drenthe: In 1e instantie was FAGE voornemens 3.200 m³ procesafvalwater per dag te lozen op de rwzi Echten. Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag naar maximaal 597 m³ per dag.</i> <i>Op basis van uitgevoerde immissietoetsen voor de nu aangevraagde hoeveelheden stikstof en fosfaat (reductie van meer dan 80 % ten opzichte van het eerdere ontwerp) is aangetoond dat wordt voldaan aan de milieukwaliteitseisen van de Kaderrichtlijn Water. De aangevraagde hoeveelheden zijn in de voorschriften vastgelegd.</i> <i>Rwzi Echten kan de aangevraagde lozing binnen de bestaande installatie verwerken, waardoor aanpassing van de rwzi Echten vanwege de lozing van FAGE niet meer nodig is.</i>	5. en 6.
Vraagtekens dienen te worden gezet bij de emissie van zwaveldioxide uit de biogasinstallatie op het FAGE-terrein, alsmede bij de hoeveelheid ammoniak en stikstofoxiden die de fabriek uitstoot. Gevolg is dat de nabijgelegen Natura 2000-gebieden extra worden belast, hetgeen niet is toegestaan <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft FAGE de afvalwaterzuivering aangepast. Er wordt geen biogasinstallatie meer aangevraagd. Ook is het productieproces, inclusies de stoom- en heetwaterproductie nu volledig elektrisch.</i> <i>Om de emissies naar de lucht in beeld te brengen heeft FAGE een luchtonderzoek laten opstellen: FAGE Hoogeveen Onderzoek luchtkwaliteit Rapport M.2021.0579.45.R002 Datum 20 november 2024 opgesteld door DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. uit Den Haag. Deze is bijgevoegd bij de aanvraag.</i>	5. en 6.

<i>Uit het rapport blijkt dat op alle toetsingspunten wordt voldaan aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Wij zien geen reden om te twijfelen aan dit rapport.</i>	
Salpeterzuur is een acuut toxische vloeistof. Aan opslag dienen zware eisen te worden gesteld. In de motivatie voor het afwijken van het bestemmingsplan wordt aangegeven dat aan de voorwaarden worden voldaan, gevolg door een voor een leek volstrekt onbegrijpelijke toelichting. Slechts de zin: "Het groepsrisico is over het algemeen zeer beperkt doordat de meeste risico's binnen de inrichtingsgrens zijn" is duidelijk. Dus sommige risico's liggen niet binnen de inrichtingsgrens en zijn ernstig. <i>Re OD Drenthe: Om de risico's van het gebruik, vervoer en opslag van gevaarlijke stoffen inzichtelijk te maken wordt gebruik gemaakt van een zogenaamde "quantitative risk assessment" of QRA. Dit kan worden vertaald met: "kwantitatieve risicoanalyse".</i> <i>Voor het bepalen van de risico's voor de externe veiligheid worden in een QRA zowel de kansen op als de effecten van incidenten met gevaarlijke stoffen in rekening gebracht.</i> <i>De resultaten van een QRA zijn afstanden tot plaatsgebonden risicocontouren (PR) en de hoogte van het groepsrisico (GR). Hiermee kunnen overheden en hulpdiensten beslissingen nemen over de aanvaardbaarheid van de risico's in relatie tot ontwikkelingen bij een bedrijf of in de omgeving van een bedrijf of transportroute (bijvoorbeeld als het gaat om uitbreiding een bedrijf of de bouw van nieuwe woningen).</i> <i>Bij de aanvraag is een QRA bijgevoegd: KWANTITATIEVE RISICOANALYSE FAGE, Revisievergunning FAGE international S.A. ('FAGE'), projectnummer 30092886, datum 15 november 2024 opgesteld door Arcadis.</i> <i>Hieruit blijkt dat de opslag en verlading van salpeterzuur op het terrein van FAGE geen groepsrisico veroorzaakt. Het invloedsgebied, waarbinnen het groepsrisico moet worden beoordeeld, komt namelijk niet buiten de terreingrens van FAGE.</i> <i>Ook de maatgevende PR-contour van 10-6 per jaar blijft binnen het terrein van FAGE. Er wordt dus aan de PR-grenswaarde voldaan.</i> <i>Wij zijn van mening dat uit deze berekening blijkt dat een zuivelfabriek op deze plek een aanvaardbaar risico is.</i>	5. en 6.
In het huidige stadium van de procedure is het wenselijk om pas-op-de-plaats te maken; dan is er gelegenheid om de vele vragen, die er leven, te beantwoorden en om duidelijk aan te geven hoe de bestemmingswijzigings- en de omgevingsvergunningprocedures er uit zien en hoe ze zich tot elkaar verhouden <i>Re OD Drenthe: Na het indienen van de zienwijze in 2023 is de aanvraag inderdaad aangehouden. De aanvrager heeft besloten de oorspronkelijke aanvraag op verschillende punten te wijzigen (mede ingegeven door de zienwijze). In de gewijzigde aanvraag is het productieproces volledig elektrisch, wordt het spoelwater hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater.</i> <i>Verder wordt in dit nieuwe ontwerpbesluit ingegaan op de vragen die zijn gesteld en is de gevolgde procedure verduidelijkt. Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat er geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	5. en 6.

De schappen in onze supermarkten staan bomvol met alle mogelijke yoghurtvarianten, zodat je bijna niet weet wat te kiezen. Hebben we werkelijk behoefte aan nog meer in deze tijden van overconsumptie? <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag. De hoeveelheid beschikbare yoghurtvarianten en eventuele overconsumptie maken daar geen onderdeel van uit. Die zijn dus ook niet betrokken in de beoordeling van de aanvraag.</i>	7.
Drinkwater wordt steeds kostbaarder; zeker in de toekomst. En dan wordt er toestemming verleend aan deze slokop die de grootste afnemer van drinkwater wordt in onze provincie. Het lijkt erop dat u geen enkele visie heeft voor de langere termijn. <i>Re OD Drenthe: De aanvrager heeft besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het drinkwaterverbruik afgenomen van 2,5 miljoen liter per dag naar 250.000 liter per dag.</i> <i>De leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) heeft aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is.</i> <i>Tot slot zijn in de vergunning voorschriften opgenomen die verplichten tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat dit geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	7.
Wat denkt u? Zou deze beslissing de motivatie stimuleren van burgers om voorzichtig om te gaan met drinkwater? <i>Re OD Drenthe: Het uitgangspunt voor WMD Drinkwater is dat Drenthe een provincie is waar gewoon en gewerkt kan worden. Voor beide soorten drinkwatergebruik geldt de oproep om bewust en zuinig met water om te gaan.</i>	7.
Appellant verwachtte een toename van zwaar vrachtverkeer door aan- en afvoer van en naar de fabriek over de Riegshoogtendijk naar Fage aan de Hollandschedijk en geeft aan dat de Riegshoogtendijk nu al is overbelast mede door de toegenomen drukte sinds de opening van de Hollandschedijk. Ook is Appellant van mening dat het vrachtverkeer en ander zwaar verkeer elkaar niet normaal passeren door de smalle weg door de bomen en is genoodzaakt om stil te gaan staan op de weg of inritten bij het passeren van elkaar. Dit veroorzaakt veel geluidshinder en trillingen en waarschijnlijk ook schade. Tot slot staat de woning dicht op de weg en ervaart de appellant hier veel hinder van. Hij vermoedt dat er mede daardoor scheurvorming is ontstaan aan zijn woning door trillingen van remmend en optrekkend zwaar verkeer. <i>Re gemeente Hoogeveen: De problematiek van de Riegshoogtendijk is bekend bij de gemeente Hoogeveen. FAGE heeft aangegeven dat de hoofdroute van de aan- en afvoer van grondstoffen en producten via de A37 plaatsvindt. Gezien de herkomst van grondstof en afzetmarkt voor eindproducten is dit een logische route. De route via de Riegshoogtendijk ligt daarbij in het geheel niet voor de hand.</i>	8.

<i>Re OD Drenthe: Het betreft een ontwerpbesluit voor een nog op te richten fabriek. De hinder en trillingen die de appellant ervaart kunnen daarom niet worden veroorzaakt door FAGE. Voor opmerkingen ten aanzien van de huidige situatie verwijzen wij dan ook naar de gemeente Hoogeveen.</i>	
Ook denkt appellant dat door de toegenomen drukte en de extra verwachte drukte door FAGE het risico op gevaarlijke situaties en ongelukken toe voor omwonenden, door het slechte zicht door de bomen bij verlaten van het woonperceel. <i>Re Hoogeveen: De problematiek omtrent de Riegshoogtendijk is bekend bij de gemeente Hoogeveen. FAGE heeft aangegeven dat de hoofdroute van de aan- en afvoer van grondstoffen en producten via de A37 plaatsvindt. Gezien de herkomst van grondstof en afzetmarkt voor eindproducten is dit een logische route. De route via de Riegshoogtendijk ligt daarbij in het geheel niet voor de hand.</i>	8.
Tot slot vindt appellant de aanname van de gemeente dat de het vrachtverkeer wel mee zal vallen, en over de snelweg zal gaan, niet reëel want de DOC ligt dicht bij de snelweg en 24 uur per dag 7 dagen per week rijden hier meerdere tankauto's over de Riegshoogtendijk <i>Re gemeente Hoogeveen: zie reactie hierboven.</i>	8.
Samengevat is appellant van mening dat de provincie Drenthe eerder inzetten voor afname van vrachtverkeer op de Riegshoogtendijk, doordat de weg hier niet geschikt voor is dan toestemming geven voor nog meer zwaar verkeer door de bouw van Fage aan de Hollandschedijk. <i>Re gemeente Hoogeveen: De problematiek van de Riegshoogtendijk is bekend bij de gemeente Hoogeveen. FAGE heeft aangegeven dat de hoofdroute van de aan- en afvoer van grondstoffen en producten via de A37 plaatsvindt. Gezien de herkomst van grondstof en afzetmarkt voor eindproducten is dit een logische route. De route via de Riegshoogtendijk ligt daarbij in het geheel niet voor de hand.</i>	8.
Appellant is allereerst van mening dat onze drinkwatervoorziening in gevaar kan komen. FAGE heeft 2,5 miljoen liter water per dag nodig voor de productie van toetjes. Onder meer door bevolkingsgroei wordt in de nabije toekomst de drinkwatervoorziening een probleem (volgens waterbedrijven en RIVM al in het jaar 2030). Dit speelt nu al bij sommige nieuwbouwwijken. Drenthe heeft ook leveringsplicht van water als andere provincies een tekort hebben bijvoorbeeld door droogte. Moeten wij ons kostbare drinkwater voor de toetjes van Europa afstaan. Onze kinderen willen ook graag schoon drinkwater. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft de aanvrager besloten het afvalwaterproces aan te passen. Hierdoor is het drinkwaterverbruik afgenomen van 2,5 miljoen liter per dag naar 250.000 liter per dag.</i> <i>Verder heeft de leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is.</i> <i>Daarnaast is in de voorschriften een verplichting opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i>	9.

<i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat dit geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i> <i>Uit informatie van WMD Drinkwater blijkt dat Drenthe geen wettelijke leveringsplicht van water heeft als andere provincie een tekort hebben.</i> <i>Tot slot zijn wij van mening dat er geen relatie is tussen de kwaliteit van water en het al dan niet leveren van drinkwater aan FAGE.</i>	
Ook vindt appellant dat het bedrijf veel afvalwater produceert waar kostbare voorzieningen voor getroffen moeten worden, dit kost de Gemeente Hoogeveen 11,8 miljoen euro. <i>Re OD Drenthe: Door een nieuw ontwerp van de afvalwaterzuivering van FAGE en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag in de oorspronkelijk plannen naar maximaal 597 m³ per dag in de huidige plannen.</i> <i>De geplande persleiding naar de rwzi Echten is daardoor niet langer noodzakelijk. Het afvalwater van FAGE zal via het bestaande rioolstelsel afgevoerd worden naar de rwzi Echten.</i> <i>Het bestaande rioolstelsel zal worden geoptimaliseerd. Deze optimalisatie, in de vorm van een leiding die aansluit op het bestaande stelsel op bedrijventerrein Buitenvaart en een nieuw rioolgemaal, is in voorbereiding en zal op korte termijn, ruim voordat de fabriek wordt opgeleverd, zijn gerealiseerd.</i> <i>De riolering op bedrijventerrein Riegmeer is inmiddels aangelegd. De investering in het riool is niet alleen voor FAGE maar het gehele bedrijventerrein.</i> <i>Overigens is dit een zelfstandige afweging van het college van B&W van Hoogeveen en niet het college van G.S. van Drenthe.</i>	9.
Verder is appellant van mening dat de werkgelegenheid niet noemenswaardig is. Deze zal vermoedelijk niet vervuld gaan worden met arbeidskrachten uit de regio, wellicht zullen buitenlandse arbeidskrachten nodig zijn. <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de onderdelen die wij moeten betrekken bij de beoordeling van een dergelijke aanvraag. De omvang van de geboden werkgelegenheid en hoe die arbeidsplaatsen worden ingevuld maken daar geen onderdeel vanuit. Die zijn dus ook niet betrokken in de beoordeling van de aanvraag.</i>	9.
Ook is appellant van mening dat de fabriek veel extra verkeersbewegingen oplevert met overlast tot gevolg. <i>Re OD Drenthe: Er komen inderdaad extra verkeersbewegingen. De hoofdroute van deze verkeersbewegingen is gaan via de nabijgelegen A37. Het geluid van het verkeer van en naar de inrichting over de openbare weg is beoordeeld. Er is geen aanleiding gezien – met inachtneming van de locatie op een gezoneerd industrieterrein – om (middel)voorschriften te verbinden aan de geluidhinder door transportbewegingen.</i>	9.
FAGE gaat per dag 2,5 miljoen liter drinkwater verbruiken. Het is volgens appellant onbehoorlijk om zelfs maar na te denken over een dergelijke waterverbruiker in deze tijd van toenemende droogte. Waarin zomers van ons allen gevraagd wordt om geen water te sproeien.	10.

<i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft de aanvrager besloten het afvalwaterproces aan te passen. Hierdoor is het drinkwaterverbruik afgenomen van 2,5 miljoen liter per dag naar 250.000 liter per dag.</i> <i>Verder heeft de leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is.</i> <i>Daarnaast is in de voorschriften een verplichting opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat dit geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	
Persoonlijk heb ik, zoals meerdere burgers van onze provincie hebben gedaan, adviezen opgevolgd om zuinig met water om te gaan. Van minder (lang) douchen tot het afkoppelen van de regenpijpen op het riool. Al jaren heb ik een regenton, waar ik water uit put om te wassen of planten water te geven. En ik draag dit ook uit naar anderen. <i>Re OD Drenthe: Zoals hierboven aangegeven heeft FAGE het drinkwaterverbruik met 90% teruggebracht ten opzichte van de oorspronkelijke aanvraag.</i>	10.
Daarnaast is het zeer betwistbaar of we door moeten gaan met verder investeren in zuivelproducten in Drenthe. We moeten hier juist een halt toe roepen. Onze minister van Landbouw (uit de provincie Drenthe afkomstig) werkt hard aan een plan die moet zorgen voor minder veeteelt en zuivel! <i>Re OD Drenthe: dit is een politiek standpunt en niet relevant voor de beoordeling van een Wabo-aanvraag (zie daarvoor de (minimaal) vereiste onderdelen in artikel 2.14 Wabo). De bescherming van het milieu in bredere zin is daar (wel) onderdeel van. Die komt niet in gevaar. Dat is daarmee geen reden om de vergunning te weigeren.</i>	10.
Daarnaast heb ik bezwaar tegen alle andere consequenties die uit de plannen van FAGE voortvloeien. Het gaat dan om het gigantische verbruik van elektriciteit van het te bouwen bedrijf, het beslag op het elektriciteitsnet, het beslag op de noodzakelijke ruimte, het beslag op de riool-afvoercapaciteit. Enzovoort. Resume, ik ben tegen de plannen: 1. vanwege Waterverbruik 2. vanwege Elektriciteitsverbruik 3. vanwege Opslokken van grond en ruimte 4. vanwege Extra beslag op het riool 5. vanwege alle aanleg en de daarbij horende uitstoot van stikstof en verbruik van Grondstoffen <i>Re OD Drenthe:</i> <i>Ad 1. Mede naar aanleiding van de zienwijze is de aanvraag aangepast. Het drinkwaterverbruik is door hergebruik in de eigen aangepast afvalwaterzuivering in de gewijzigde aanvraag afgenomen van 2.500 m³/dag naar 250 m³/dag.</i> <i>Ad 2. Het productieproces, inclusies de stoom- en heetwaterproductie is in de huidige aanvraag volledig elektrisch. Bij ingebruikname van de fabriek is het elektriciteitsstation Toldijk uitgebreid en het elektriciteitsstation Riegmeer operationeel waarmee voldoende capaciteit beschikbaar is.</i>	10.

<i>Ad 3. In 2008 heeft de gemeenteraad van Hoogeveen het bestemmingsplan "Bedrijventerrein Buitenvaart II" vastgesteld. Daarmee is het mogelijk gemaakt om (bepaalde) bedrijvigheid te realiseren. FAGE neemt grond e ruimte in die zijn bestemd voor bedrijven. Bezwaren tegen die keuze zijn in het kader van deze vergunning niet (meer) aan de orde.</i> <i>Ad 4. Door hergebruik van afvalwater en het aanpassen van de eigen afvalwaterzuivering is de lozing van afvalwater ten opzichte van de oorspronkelijke aanvraag gedaald van 3.200 m³/dag naar maximaal 250 m³/dag waardoor het beslag op het riool enorm is afgenomen.</i> <i>Ad 5. FAGE heeft 14 april 2026 een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstofemissie en depositie plaats. Het nieuwe ontwerpbesluit is hierop aangepast.</i> <i>Het verbruik van grondstoffen is geen zelfstandig onderdeel van de beoordeling van een Wabo-aanvraag (zie daarvoor de (minimaal) vereiste onderdelen in artikel 2.14 Wabo). De bescherming van het milieu in bredere zin is daar (wel) onderdeel van. Die komt niet in gevaar. Dat is daarmee geen reden om de vergunning te weigeren.</i>	
<i>Appellant zijn bezwaar is gericht tegen de verspilling van kostbaar drinkwater, waar wereldwijd gebrek aan is en door klimaatverandering nog nijpender wordt.</i> <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienwijze is het afvalwaterproces aangepast. Het drinkwatergebruik afgenomen van 2,5 miljoen liter drinkwater per dag naar 250.000 liter per dag.</i> <i>Verder heeft de leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is.</i> <i>Daarnaast is in de voorschriften een verplichting opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat dit geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	11.
<i>Ook waarschuwt de Raad van de leefomgeving en infrastructuur voor komende wetgeving inzake de doelen uit de Kaderrichtlijn over oppervlaktewateren en grondwater. Zie artikel in het DAGBLAD VAN HET NOORDEN DD, 12 MEI 2023. Deze doelen moeten in 2027 zijn bereikt. Gezien de hoeveelheid water wat door Fage wordt onttrokken lijkt mij dat deze doelen niet bereikt worden. Zelfs het RIVM wijst erop dat er actie moet worden ondernomen om drinkwatertekort in 2030 te voorkomen.</i> <i>Re OD Drenthe: In 1e instantie was FAGE voornemens 3.200 m³ proces-afvalwater per dag te lozen op de rwzi Echten. Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht naar maximaal 597 m³ per dag.</i> <i>Op basis van uitgevoerde immissietoetsen voor de nu aangevraagde hoeveelheden stikstof en fosfaat (reductie van meer dan 80 % ten opzichte van het eerdere ontwerp) is aangetoond dat wordt voldaan aan de milieukwaliteitseisen van de Kaderrichtlijn Water.</i>	11.

<i>De aangevraagde hoeveelheden zijn in de voorschriften vastgelegd.</i> <i>Door het aangepast afvalwaterproces is ook het drinkwatergebruik afgenomen van 2,5 miljoen liter drinkwater per dag in de oorspronkelijke aanvraag naar 250.000 liter drinkwater per dag in de gewijzigde aanvraag.</i> <i>De leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) heeft aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hoogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is.</i>	
Appellant is van mening dat als nu al gestart wordt met de aanleg van een riool naar de zuiveringsinstallatie in Echten dit ook weer tot een afboeking zal leiden net als eerder op het bedrijventerrein. <i>Re OD Drenthe: Door een nieuw ontwerp van de afvalwaterzuivering van FAGE en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag in de oorspronkelijk plannen naar maximaal 597 m³ per dag in de huidige plannen. De geplande persleiding naar de rwzi Echten is daardoor niet langer noodzakelijk. Het afvalwater van FAGE zal via het bestaande rioolstelsel afgevoerd worden naar de rwzi Echten.</i> <i>Het bestaande rioolstelsel zal worden geoptimaliseerd. Deze optimalisatie, in de vorm van een leiding die aansluit op het bestaande stelsel op bedrijventerrein Buitenvaart en een nieuw rioolgemaal, is in voorbereiding en zal op korte termijn, ruim voordat de fabriek wordt opgeleverd, zijn gerealiseerd.</i> <i>De riolering op bedrijventerrein Riegmeer is inmiddels aangelegd. De investering in het riool is niet alleen voor FAGE maar het gehele bedrijventerrein.</i> <i>Overigens is dit een zelfstandige afweging van het college van B&W van Hoogeveen en niet het college van G.S. van Drenthe.</i>	11.
Ook dat wij als inwoner van Hollandscheveld een verhoging van het rioolrecht door deze investering krijgen zie ik als een onrechtmatige bijdrage en maak hiervoor al bij voorbaat bezwaar. <i>Re gemeente Hoogeveen: Voorliggend ontwerpbesluit omvat de omgevingsvergunning voor het oprichten van de inrichting van FAGE. Bezwaar maken tegen de hoogte van de rioolheffing in de gemeente Hoogeveen is binnen de reikwijdte van deze procedure niet mogelijk.</i>	11.
Ook de opslag in twee koelinstallaties van resp. 4.100 kg en 5.100 kg en de opslag van salpeterzuur in een bovengrondse tank die groter is dan 1.000 liter is bij excessen een groot gevaar voor de omgeving. Alhoewel dit dichtgetimmerd is door Bevi bedrijf op deze locatie toe te staan is een groepsrisico niet uitgesloten. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft FAGE een gewijzigde aanvraag ingediend. Hierbij zijn de twee koelinstallaties met een inhoud van respectievelijk 4.100 kg en 5.100 kg ammoniak (NH₃) vervangen door 7 individuele koelcompressoren met maximaal 1.000 kg NH₃ per stuk en 3 ammoniak houdende warmtepompen met maximaal 400 kg NH₃ per stuk. Door deze verandering wordt het risico verlaagd en valt de opslag van ammoniak niet meer onder het Bevi.</i> <i>Er is inderdaad opslag van salpeterzuur in een bovengrondse tank. Om de risico's in beeld te brengen heeft FAGE een QRA laten uitvoeren (KWANTITATIEVE RISICOANALYSE FAGE - opgesteld door ARCADIS d.d. 15 november 2024). Dit rapport maakt onderdeel uit van de aanvraag.</i>	11.

<i>Uit het rapport blijkt dat maatgevende PR-contour van 10^{-6} per jaar binnen het terrein van FAGE blijft. Er wordt dus aan de PR-grenswaarde voldaan.</i> <i>Aangezien het bij de activiteiten met gevaarlijke stoffen gaat om ammoniak en salpeterzuur is voor FAGE een gifwolkaandachtsgebied berekend.</i> <i>Het aandachtsgebied voor blootstelling buiten blijft binnen de terreingrens van FAGE. Het aandachtsgebied binnenshuis reikt aan de westzijde ca. 25m buiten de terreingrens.</i> <i>Op dit moment bevinden zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare gebouwen en locaties binnen het aandachtsgebied. Volgens het omgevingsplan is het gebied echter bestemd voor bedrijven. Bij de ontwikkeling van het naastgelegen terrein zou met het aandachtsgebied mogelijk rekening gehouden kunnen worden. Voor gifwolkaandachtsgebieden gelden echter geen voorschriftengebieden.</i> <i>Tot slot blijkt uit het rapport dat er geen sprake is van een groepsrisico. Gezien de locatie en de omgeving zijn wij van mening dat FAGE een aanvaardbaar risico veroorzaakt.</i>	
<i>Dat in Nederland een stikstof probleem is en voor deze fabriek stikstofrechten zijn opgekocht (t.b.v. 100.000 euro) is een algemeen belang niet gediend en verminderd de stikstofuitstoot niet en getuigt niet van inleving wat er in de maatschappij leeft en gebeurt.</i> <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. Uit deze aanvraag blijkt dat er geen stikstofrechten worden opgekocht om deze fabriek mogelijk te maken. De verder beoordeling van stikstof emissie en depositie vindt plaats in deze separate procedureplaats.</i>	11.
<i>De aanvraag omgevingsvergunning is strijdig wat betreft het gebruik van de gronden ten behoeve van een Bevi-inrichting. Op grond van het bestemmingsplan "Buitenvaart II" zijn namelijk Bevi-inrichtingen niet toegestaan. FAGE is een Bevi-inrichting door de koelinstallatie met ammoniak en de opslag van salpeterzuur.</i> <i>Er kan echter een uitzondering worden gemaakt, als aangetoond kan worden dat de komst van zulke installaties niet of nauwelijks risico's met zich meebrengt. Volgens de provincie Drenthe is daar voldoende onderzoek naar gedaan. Bij een incident zouden de gevolgen zich beperken tot het terrein van FAGE. Wij hebben moeite om dit te geloven.</i> <i>Re OD Drenthe: Het klopt dat een Bevi-bedrijf onder voorwaarden op het bedrijventerrein Riegmeer kan worden toegelaten. Voorwaarde hiervoor is dat aan het plaatsgebonden risico ($PR10^{-6}$ per jaar) wordt voldaan en het groepsrisico verantwoord kan worden.</i> <i>Uit een uitgevoerd onderzoek (KWANTITATIEVE RISICOANALYSE FAGE - opgesteld door ARCADIS d.d. 15 november 2024) blijkt dat de aangevraagde situatie voldoet aan het $PR10^{-6}$ per jaar. Dit komt omdat de PR-contour binnen het eigen terrein van FAGE blijft.</i> <i>Aangezien het bij de activiteiten met gevaarlijke stoffen gaat om ammoniak en salpeterzuur is voor FAGE een gifwolkaandachtsgebied berekend. Het aandachtsgebied voor blootstelling buiten blijft binnen de terreingrens van FAGE.</i>	12. en 13.

<i>Het aandachtgebied binnenshuis reikt aan de westzijde ca. 25m buiten de terreingrens.</i> <i>Op dit moment bevinden zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare gebouwen en locaties binnen het aandachtsgebied. Volgens het omgevingsplan is het gebied echter bestemd voor bedrijven. Bij de ontwikkeling van het naastgelegen terrein zou met het aandachtsgebied mogelijk rekening gehouden kunnen worden. Voor gifwolkaandachtsgebieden gelden echter geen voorschriftengebieden.</i> <i>Tot slot blijkt uit het rapport dat er geen sprake is van een groepsrisico. Gezien de locatie en de omgeving zijn wij van mening dat FAGE een aanvaardbaar risico veroorzaakt.</i>	
Er moet ook nog een biogasinstallatie komen op het terrein van de yoghurtfabriek, die het explosieve gas methaan (60%) maakt maar ook CO2 (40%) en kleine hoeveelheden van het zeer giftige H2S (zwavelwaterstof). Onderzoek heeft aangetoond dat het raadzaam is in de buurt van de gashouder geen grote groepen mensen te laten werken uit het oogpunt van veiligheid (!). <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft FAGE besluiten de eigen afvalwaterzuivering aan te passen waarbij de biovergistingsinstallatie op het terrein van FAGE is komen te vervallen. Deze zienswijze is daarom niet meer relevant.</i>	12. en 13.
Wij zijn buitengewoon ongelukkig met het plan om zo'n bedrijf dat werkt met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen zich op slechts 6 kilometer afstand van onze woning, waar een gezin woont met 3 kleine kinderen, te laten vestigen. Het is ook niet voor niets dat zo'n gevaarlijk bedrijf is verboden in het bestemmingsplan en we zijn er sterk op tegen dat Burgemeester en wethouders hiervan afwijken. Dit is ronduit onverantwoord. En er zijn overigens gezinnen die nóg dichterbij de geplande locatie van FAGE wonen. <i>Re_1: gemeente Hoogeveen: Op grond van artikel 2.12 lid 1 sub a onderdeel 3 Wabo kan een vergunning worden verleend voor de activiteit "het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan". Voorwaarde is dat het besluit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. In de (ontwerp)vergunning is beargumenteert/gemotiveerd onder "Inhoudelijke overwegingen hoofdstuk 2 (pagina 31 tot en met 33) dat wordt voldaan aan de voorwaarde voor de vestiging van een Bevi-bedrijf. Hierdoor voldoet de aanvraag aan artikel 2.12 lid 1 sub a onderdeel 3 Wabo.</i> <i>Re_2 gemeente Hoogeveen: Wij merken op dat de vestiging van FAGE zal voldoen aan alle daartoe relevante wet- en regelgeving, ook als het gaat om afstanden tot woningen en veiligheid. Het wettelijk kader daartoe is in Nederland veelomvattend en wordt in deze situatie vanzelfsprekend toegepast en getoetst. Daarnaast is FAGE verplicht de best beschikbare technieken toe te passen als het gaat om milieu en veiligheid. Hiermee is de veiligheid naar aanwonenden gewaarborgd.</i>	12. en 13.
De geplande fabriek is een enorm complex van 33 x 41 meter en 28 meter hoog (het kavel is 15 hectare) dat de wijde omgeving zal domineren. De productiecapaciteit is 80.000 ton per jaar. Dit betekent elke dag een komen en gaan van zware tankwagens (tot 50.000 kg) die over smalle wegen en dwars door kleine dorpen rijden. Veel drukte, uitlaatgassen, fijnstof, gevaarlijke situaties en geluidsoverlast. Stankoverlast door de fabriek is niet denkbeeldig. Het woon- en leefklimaat in de omgeving wordt er niet prettiger op.	12. en 13.

<i>Re gemeente Hoogeveen: FAGE heeft aangegeven dat de hoofdroute van de aan- en afvoer van grondstoffen en producten via de A37 plaatsvindt. Gezien de herkomst van grondstof en afzetmarkt voor eindproducten is dit een logische route. De route door wijken en dorpen ligt daarbij in het geheel niet voor de hand. De stelling dat aan- en afvoer over smalle wegen en door kleine dorpen zal plaatsvinden wordt door ons dan ook niet gedeeld.</i>	
Het bedrijf heeft 2,5 miljoen liter drinkwater per dag nodig en dat is heel veel in een tijd dat waterbedrijven en het RIVM waarschuwen dat er in 2030 niet voldoende drinkwater meer is in ons land. Deze 2.500 kuub is het maximum, verzekert ons het drinkwaterbedrijf WMD. Maar wat als het FAGE wil groeien en uitbreiden? Hetgeen zeer waarschijnlijk is gezien de groeiambities van FAGE op de Europese markt. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienswijze heeft FAGE het proces aangepast waardoor het gebruik van drinkwater is verminderd van 2,5 miljoen liter drinkwater per dag naar 250.000 liter drinkwater per dag. Hierop heeft ook de beoordeling plaatsgevonden.</i> <i>Verder heeft FAGE in de aanvraag geen toekomstige uitbreiding van het verbruik van drinkwater aangevraagd.</i> <i>Mocht FAGE in de toekomst willen uitbreiden dan moet hiervoor een nieuwe aanvraag worden ingediend welke dan zal worden getoetst aan de dan geldende normen.</i>	12. en 13.
En ook de lozing van grote hoeveelheden stikstof- en fosfaatrijk afvalwater komt slecht uit omdat al het oppervlakte- en grondwater in Nederland uiterlijk in 2027 aan de Europese eisen moet voldoen. (Op dit ogenblik is dat nog slechts één procent!) <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag naar maximaal 597 m³ per dag. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater.</i> <i>Op basis van uitgevoerde immissietoetsen voor de nu aangevraagde hoeveelheden stikstof en fosfaat (reductie van meer dan 80 % ten opzichte van het eerdere ontwerp) is aangetoond dat wordt voldaan aan de milieukwaliteitseisen van de Kaderrichtlijn Water.</i> <i>De aangevraagde hoeveelheden zijn in de voorschriften vastgelegd.</i>	12. en 13.
Voor het afvalwater van FAGE moet een persleiding van 8 km lengte worden aangelegd naar de rioolwaterzuivering in Echten, die bovendien moet worden aangepast. De kosten voor de gemeente zijn 11,8 miljoen euro, die gedekt moeten worden uit de rioolheffing van FAGE maar ook uit een verhoging van de gemeentelijke riooltarieven. <i>Re OD Drenthe: Door een nieuw ontwerp van de afvalwaterzuivering van FAGE en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag in de oorspronkelijk plannen naar maximaal 597 m³ per dag in de huidige plannen. De geplande persleiding naar de rwzi Echten is daardoor niet langer noodzakelijk.</i> <i>Het afvalwater van FAGE zal via het bestaande rioolstelsel afgevoerd worden naar de rwzi Echten. Deze zal worden geoptimaliseerd. Deze optimalisatie, in de vorm van een leiding die aansluit op het bestaande stelsel op bedrijventerrein</i>	12. en 13.

<i>Buitenvaart en een nieuw rioolgemaal, is in voorbereiding en zal op korte termijn, ruim voordat de fabriek wordt opgeleverd, zijn gerealiseerd.</i> <i>De riolering op bedrijventerrein Riegmeer is inmiddels aangelegd. De investering in het riool is niet alleen voor FAGE maar het gehele bedrijventerrein. Overigens is dit een zelfstandige afweging van het college van B&W van Hoogeveen en niet het college van G.S. van Drenthe.</i>	
En Provinciale Staten zullen een subsidie verstrekken van 575.000 euro aan FAGE voor de afvoer en zuivering van het afvalwater. <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag. Subsidieverlening wordt hier niet genoemd en is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.</i>	12. en 13.
Het spreekt vanzelf dat de fabriek niet eerder in bedrijf genomen kan worden dan wanneer de persleiding klaar is. Maar dat wordt niet gegarandeerd in het ontwerpbesluit. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van procesafvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag naar maximaal 597 m³ per dag.</i> <i>Op grond van het bovenstaande is de aanleg van een persleiding voor afvalwater niet meer nodig. Het afvalwater gaat via het bestaande rioolstelsel naar de rwzi Echten.</i> <i>Het bestaande rioolstelsel zal worden geoptimaliseerd. Deze optimalisatie, in de vorm van een leiding die aansluit op het bestaande stelsel op bedrijventerrein Buitenvaart en een nieuw rioolgemaal, is in voorbereiding en zal op korte termijn, ruim voordat de fabriek wordt opgeleverd, zijn gerealiseerd. De riolering op bedrijventerrein Riegmeer is inmiddels aangelegd. De investering in het riool is niet alleen voor FAGE maar het gehele bedrijventerrein.</i>	12. en 13.
Wel heel typerend voor de onverschilligheid die de provinciale en gemeentelijke overheid voor de natuur tonen is de dreigende kap van de monumentale zomereik aan de Albertsweg in Hollandscheveld. De eik zou plaats moeten maken voor een trafostation, nodig voor nieuwe bedrijven op het nieuwe industrieterrein Riegmeer, zoals FAGE. Maar de eik staat op de lijst met beschermwaardige bomen die de gemeente zelf heeft samengesteld. <i>Re OD Drenthe: De Gemeente Hoogeveen heeft in 2024 besloten de betreffende zomereik niet te kappen, maar te verplaatsen. Deze verplaatsing heeft 21 november 2024 plaatsgevonden. De boom is aansluitend 250 meter verderop herplant.</i>	12. en 13.
Stikstofoxiden en ammoniak uit de fabriek zullen een toename veroorzaken van stikstofdepositie op reeds overbelaste en stikstofgevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden zoals Dwingelderveld en Mantingerveld <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstof emissie en depositie plaats.</i>	12. en 13.

Bij de bouw van de fabriek en ook als deze eenmaal in gebruik is komt een aanzienlijke hoeveelheid stikstof vrij. "Om een uitnodigend vestigingsklimaat te bieden" heeft de gemeente Hogeveen voor bijna 100.000 euro aan stikstofrechten gekocht van boeren in Hollandscheveld en Darp. Dit is een bedenkelijke gang van zaken en niet de bedoeling van de huidige stikstofstofregeling. Luchthaven Schiphol, bijvoorbeeld, kreeg veel kritiek vanwege het opkopen van stikstofrechten. Vrijgekomen stikstofrechten dienen op de eerste plaats ten goede te komen aan de natuur en aan woningbouw. Ook zou je verwachten dat de gemeente Hogeveen (waar op het gemeentehuis een trots-op-de-boervlag hing ten tijde van de boerenprotesten) bij vrij gekomen stikstofstofrechten eerder zou denken aan PAS-melders dan aan industriële ondernemingen. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze separate procedure vindt nu de beoordeling van stikstof emissie en depositie plaats. Overigens vindt er in de aanvraag geen externe of interne saldering van stikstof plaatst.</i>	12. en 13.
Het bedrijf heeft geen keurmerken voor klimaat, duurzaamheid of milieu waar het aan voldoet. Noch draagt het bij aan de eiwittransitie. Voordat FAGE te kennen gaf naar Hogeveen te willen komen twee jaar geleden heeft de yoghurtfabrikant 5 jaar lang geprobeerd zich in Luxemburg te vestigen. Maar er was veel verzet, niet alleen van milieuactivisten en bewoners, ook van het gemeentebestuur van Bettembourg waar het bedrijf een fabriek wilde bouwen. Er was verbazing en onvrede over de enorme hoeveelheid benodigd drinkwater, de zuivering van afvalwater, de plastic verpakking en de voedselverspilling. Het zakenblad Paperjam schreef dat dagelijks 2 ton yoghurt moet worden geproduceerd én vernietigd voor een zogenaamde stresstest. De vraag rijst hoe duurzaam en ecologisch verantwoord dit bedrijf nou eigenlijk is. <i>Re OD Drenthe: keurmerken en de vraag of een inrichting bijdraagt aan de eiwittransitie zijn geen specifieke onderdelen van de beoordeling van een Wabo-aanvraag (zie ook artikel 2.14 Wabo). De bescherming van het milieu maakt daar wel onderdeel van uit. Die beoordeling is gemaakt en positief bevonden.</i> <i>Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van afvalwater teruggebracht van 3.200 m³ naar maximaal 597 m³ per dag.</i> <i>Door het aangepast afvalwaterproces is ook het drinkwatergebruik afgenomen van 2.500 m³ drinkwater per dag in de oorspronkelijke aanvraag naar 250 m³ per dag in de gewijzigde aanvraag. De leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) heeft aangegeven dat uit onderzoek is gebleken dat er in Hogeveen nu en in de komende jaren voldoende drinkwater beschikbaar is</i> <i>Voor wat betreft de stresstest geldt dat van geproduceerde batches enkele eindproducten onderworpen worden aan een zogenaamde stresstest. De yoghurtbakers worden bij deze stresstest onder andere getest op houdbaarheid. Batches waarvan de producten de stresstest voldoende goed doorstaan mogen vervolgens verkocht worden. Overige batches worden als afval behandeld.</i> <i>De yoghurt wordt uit de bekertjes gespoeld met water en afgevoerd naar de afvalwaterzuivering. De schoongespoelde bekertjes worden versnipperd en als plastic afval afgevoerd door een erkende verwerker voor recycling.</i>	12. en 13.

<i>Dit type testen zijn standaard bij een voedingsmiddelenbedrijf in het kader van voedselveiligheid. Het gaat hiermee om een maatregel die noodzakelijk is in het kader van voedselveiligheid. FAGE heeft aangegeven dat stresstest niet kan worden vervangen door een berekening. Het is noodzakelijk om deze empirische proef uit te voeren zodat vertrouwd kan worden op de houdbaarheidsdatum op de verpakking.</i>	
Op de achtergrond speelde nog een andere kwestie. FAGE werd ervan verdacht 53 miljoen euro te hebben betaald aan twee fictieve adviesbureaus in Luxemburg. Volgens Paperjam waren deze bureaus, die geen personeel in dienst hebben verbonden met de familie achter FAGE. Justitie onderzocht deze "spookconsultants", maar voor zover bekend bleven verdere stappen uit. De indruk ontstaat dat we hier misschien toch wel te maken hebben met een wat onbetrouwbare onderneming. Gemeente en provincie zouden extra op hun tellen moeten passen. FAGE is bovendien niet erg mededeelzaam. Burgers en media komen weinig te weten. Dat helpt de democratie niet. <i>Re OD Drenthe: De Gemeente Hoogeveen heeft onderzoek gedaan naar de onderneming en deelt de indruk van de appellant niet.</i>	12. en 13.
De FAGE fabriek zal werk bieden aan zo'n 250 medewerkers. Dit is geen sterk argument om een bedrijf naar Drenthe te halen in tijden van een krappe arbeidsmarkt. Het zou ons niet verbazen als een deel van de vacatures moet worden gevuld met buitenlandse werknemers. <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag. De omvang van de werkgelegenheid en hoe die arbeidsplaatsen worden ingevuld wordt hier niet genoemd en is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag Wabo.</i>	12. en 13.
Het ontwerpbesluit is geheel uitgegaan van extern salderen. Nu dit gezien de nieuwe ontwikkelingen rond de stikstof(oxiden en ammoniak)crisis niet meer mag, is de grond hiervoor volledig weggeslagen. De vergunning kan niet worden afgegeven. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze aanvraag is geen sprake van extern of intern salderen. Overigens vindt de beoordeling van stikstof emissie en depositie in de procedure voor de Natura 2000-activiteit plaats.</i>	14.
Daarnaast is de M.E.R. beoordelingsnotitie van 17 februari 2022 onder veel "aannames der verwachtingen" tot stand gekomen, met de conclusie dat een M.E.R.-procedure in deze niet nodig is. Gezien de veelvuldig aangegeven "verwachtingen" van zaken binnen het rapport als ook in haar conclusie, voldoet dit rapport niet aan haar eigen geformuleerde mogelijke uitkomsten. Door de vage bewoordingen en slechts verwachtingen te hebben dat belangrijke nadelige gevolgen zullen uitblijven, kan dit daardoor dan ook niet worden uitgesloten. Bij uitstek de M.E.R-procedure biedt de mogelijkheid concrete feiten hierover te verkrijgen. <i>Re OD Drenthe: Het gaat om een nieuwe, nog op te richten fabriek. Hierdoor wordt er in de m.e.r.-beoordelingsnotitie gewerkt met aannames en verwachtingen. Wij hebben geen reden om te twijfelen aan de aannames. Dat er aannames/onzekerheden in een m.e.r.-notitie zitten betekent niet automatisch een volledige M.E.R.-procedure moet worden doorlopen.</i>	14.

<i>Gezien de wijzingen in de aanvraag zoals elektrificeren van het volledige productieproces en het aanpassen van de eigen afvalwaterzuivering, heeft FAGE een update van de oorspronkelijke m.e.r.-beoordelingsnotitie gemaakt: versie 12 mei 2026, referentie: ANYZ3H4EVRKY-1530836775-23132:1. Dit om te laten zien dat het besluit dat geen volledig milieueffectrapport nodig is, nog steeds valide is. Op 8 juni 2026 hebben wij besloten dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor er sprake zou zijn van aanzienlijke milieueffecten die reden geven voor het opstellen van een milieueffectrapport.</i>	
"2.2.3. Nabewerking afvalstromen" is zodanig geformuleerd dat het slechts werkt als regels worden nageleefd. Echter onduidelijk of dit ook in de toekomst zal blijken. <i>Re OD Drenthe: Of regels wel of niet in de toekomst worden nageleefd is geen reden om op voorhand de vergunningaanvraag te weigeren. Indien in de toekomst tijdens controles blijkt dat regels niet worden nageleefd kan handhavend worden opgetreden.</i>	14.
Er dient aan de kwaliteitseisen voldaan te worden d.m.v. fosfaatvermindering om bij rwzi Echten te lozen, terwijl in het rapport al wordt gesproken over een parallel traject Fysisch chemisch reinigen. Op deze manier kan meer vervuilde reststoffen alsnog en op andere wijze afgevoerd. Daarmee wordt het milieu onnodig op belangrijke punten extra negatief belast. <i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van de zienwijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen. Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van afvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag naar maximaal 597 m³ per dag. De rwzi Echten kan met haar huidige capaciteit deze lozing verwerken.</i> <i>Daarnaast wordt het spoelwater uit de fabriek hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater. Daarbij ontstaan in de eigen afvalwaterzuivering (fosfaathoudende) afvalstoffen in de vorm van zuiveringsslib. Dit slib wordt na ontwatering op een milieuverantwoorde wijze via een externe verwerker afgevoerd en hergebruikt.</i> Voor wat betreft de omvang van stikstof en fosfaat in het afvalwater zijn aan de afvalwaterlozing van FAGE voorschriften gesteld in deze vergunning.	14.
De verwachting is een bepaald maximum waarop deze vergunning zal worden afgegeven. Wordt dat in de toekomst overschreden dan is de vergunning voor minder reeds afgegeven. Er is geen waarborg dat de maximale hoeveelheid niet wordt overschreden. In het rapport wordt immers zelf gesproken over "maximaal circa". Dat biedt ruimte om de maximale hoeveelheid naar eigen inzicht op te schroeven en uit te rekken. <i>Re OD DRENTHE: De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de gegevens uit de aanvraag. "Maximaal circa" wordt enkel genoemd bij de te lozen hoeveelheid afvalwater.</i> <i>In de voorschriften is dit opgenomen als een concreet maximum van 597 m³/dag (zonder 'circa'-toevoeging). Bij overschrijding van dit (en andere) voorschriften kan handhavend worden opgetreden.</i> <i>FAGE heeft in de aanvraag geen toekomstige uitbreiding aangevraagd. Mocht FAGE in de toekomst willen uitbreiden dan moet hiervoor een nieuwe aanvraag worden gedaan welke dan zal worden getoetst aan de dan geldende normen.</i>	14.

Dit rapport geeft op blz. 15 ruimte om flexibel met hoeveelheid en samenstelling van afvalwater om te gaan. Dat is onwenselijk voor mens, milieu en natuur. <i>Re OD Drenthe: Door een nieuw ontwerp en hergebruik van afvalwater is de lozing van afvalwater teruggebracht van 3.200 m³ per dag naar maximaal 597 m³ per dag. Het spoelwater wordt hergebruikt en het afvalwater uit de fabriek wordt in de eigen afvalwaterzuivering opgewerkt tot drinkwatervervangend proceswater.</i> <i>Er is nu sprake van een grotendeels andere eigen afvalwaterzuivering bij FAGE. In de vergunning zijn voldoende concrete lozingsvoorschriften opgenomen ter bescherming van de doelmatige werking van de rwzi Echten en dat wordt voorkomen dat de gestelde milieukwaliteitseisen voor oppervlaktewaterlichamen (i.c. de Kaderrichtlijn Water) worden overschreden.</i>	14.
Ook wat betreft het freatisch water wordt in vage termen als "zoveel mogelijk", "naar verwachting" en "gaat men ervan uit dat dit geen invloed heeft." Slechts speculatie en wensdenken dat niet is onderbouwd. <i>Re OD Drenthe: Het eventueel onttrekken van grondwater om enkele putten te kunnen plaatsen valt onder de regels van de Waterschapsverordening Drents Overijsselse Delta. De onttrekking van het grondwater en vervolgens lozing op oppervlaktewater wordt beoordeeld door het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Daarom is dit aspect niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag op grond van de WABO.</i>	14.
Zo is er géén veldonderzoek gedaan naar de roofvogels, broedvogels en amfibieën. Terwijl deze (eerste twee groepen) wel zijn waargenomen. De verwachtingen zijn dan ook veel te rooskleurig weergegeven, de conclusies op drijfzand gebaseerd. Indien er wel onderzoek heeft plaatsgevonden, zijn deze sterk verouderd uit bijv. 2008. Anno 2023, 15 jaar later kunnen normen en waarden sterk veranderd zijn. Recenter onderzoek is daarbij van belang. <i>Re OD Drenthe: De afgelopen jaren zijn in dit gebied meerdere veldonderzoeken uitgevoerd (bijvoorbeeld 2011, 2021 en 2022). Het meest recente onderzoek is van 4 oktober 2022 (Werkprotocol Ecologisch werkprotocol FAGE, voorzorgsmaatregelen in het kader van de Wet natuurbescherming, opgesteld door ecogroen). Op grond van deze onderzoeken en het opgestelde ecologische werkprotocol hebben wij 13 oktober 2022 besloten in te stemmen met de besproken ecologische werkwijze en er geen ontheffing voor de activiteit flora- en fauna activiteiten nodig is.</i>	14.
Dat betekent dat de volledige M.E.R.-procedure in deze zaak weldegelijk doorlopen dient te worden. Het ziet er naar uit dat deze vergunning er nog even doorheen gedrukt moet worden, terwijl vanuit Europa en Nederland reeds signalen zijn dat het anders moet. Arcadis lijkt het rapport naar de provincie toegeschreven te hebben. <i>Re OD Drenthe: Wij delen niet de mening van de appalant dat deze vergunning er nog even doorheen gedrukt moet worden. In verband met de gewijzigde aanvraag heeft FAGE een update van de oorspronkelijke m.e.r. -beoordelingsnotitie gemaakt (versie 12 mei 2026, referentie: ANYZ3H4EVRKY-1530836775-23132:1). Hiermee heeft FAGE aangetoond dat het besluit dat geen volledig milieueffectrapport nodig is, nog steeds valide is.</i>	14.

<i>Op 8 juni 2026 hebben wij besloten dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor er sprake zou zijn van aanzienlijke milieueffecten die reden geven voor het opstellen van een milieueffectrapport.</i>	
De eveneens slechts verwachte beetje werkgelegenheid dat hiermee gemoeid gaat, weegt niet op tegen de toekomstige nadelige milieugevolgen wanneer de praktijk andere uitkomsten laat zien dan hier op papier weergegeven <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de beoordelingsgronden voor een dergelijke aanvraag.</i> <i>De omvang van de geboden werkgelegenheid wordt hierin niet genoemd en is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.</i>	14.
Daarom verzoek ik hierbij de provincie Drenthe mij tevens inzage te geven o.g.v. WOO (Wet Open Overheid) in deze gehele procedure, ook rond Arcadis, de onderhavige M.E.R. beoordeling en de directe correspondentie daarover. <i>Re OD Drenthe: Met appellant zijn afspraken gemaakt over het aanleveren van alle documenten. Op 4 juni 2024 hebben wij besloten het verzoek deels in te willigen. De documenten zijn geplaatst op www.provincie.drenthe.nl/woo</i>	14.
Ik behoud me tevens het recht voor om op de laatste termijndag 18 mei a.s. een aanvullende zienswijze toe te zenden. Indien mij dit niet lukt, is de strekking van bovenstaande als volgt. Sowieso kan momenteel met dit onderhavig ontwerpbesluit géén vergunning worden afgegeven. <i>Re OD Drenthe: Er is geen aanvullende zienswijze ontvangen.</i>	14.
Daarnaast dient n.a.v. de M.E.R.-beoordeling Arcadis juist wel degelijk de M.E.R.-procedure ingezet te worden, in elke (deel)procedure rond FAGE: indien (na tijdelijk opschorting) dit onderhavig ontwerpbesluit (opnieuw) wordt vrijgegeven of een aangepaste en/of nieuwe aanvraag wordt ingediend. Er is te veel onduidelijk wat o.a. het bouwen, graven en uitstoten voor belangrijk nadelig effect heeft op het milieu. Daar kan niet lichtzinnig over geoordeeld worden zonder gehele M.E.R. procedure. In onderhavige beoordelingsnotitie is niets aan belangrijke nadelige milieugevolgen uitgesloten. <i>Re OD Drenthe: In verband met de gewijzigde aanvraag heeft FAGE een update van de oorspronkelijke m.e.r.-beoordelingsnotitie gemaakt (versie 12 mei 2026, referentie: ANYZ3H4EVRKY-1530836775-23132:1). Hiermee heeft FAGE aangetoond dat het besluit dat geen volledig milieueffectrapport nodig is, nog steeds valide is.</i> <i>Op 8 juni 2026 hebben wij besloten dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor er sprake zou zijn van aanzienlijke milieueffecten die reden geven voor het opstellen van een milieueffectrapport.</i>	14.
Onvoldoende inspanningen die FAGE levert om de CO₂ emissie te beperken. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen door het volledige productieproces te elektrificeren. Hierdoor wordt geen gas meer gebruikt. Wij zijn dan ook van mening dat FAGE voldoende inspanningen levert om de CO₂-emissie te beperken.</i>	15.
Geen aanvullende eisen op de BAT/BREF eisen zijn gesteld t.a.v. Energie efficiency.	15.

<i>Re OD Drenthe: Het bedrijf is op grond van de richtlijn energie-efficiëntie (EED) verplicht een energie-audit uit te voeren. De beoordeling van een energie-audit vindt plaats door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO).</i> <i>Verder is sinds 1 juli 2023 de rapportage informatieplicht energiebesparing en de rapportage onderzoeksplicht energiebesparing uit het activiteitenbesluit en de activiteitenregeling van toepassing op dit bedrijf. De inrichting dient 1 jaar na de start van de werkzaamheden aan deze rapportageverplichtingen te voldoen.</i> <i>Daarom hebben wij geen aanvullende eisen gesteld op dit gebied.</i>	
Zienswijzen Door het toepassen van de technologie zoals FAGE deze nu aangevraagd heeft, wordt ons inziens door FAGE: - minder geïnvesteerd in energie efficiency, zoals investering per ton product minder is dan wanneer er voor energie efficiënte technologieën wordt gekozen; - geen bijlage geleverd aan de landelijk gestelde CO₂-reductiedoelstellingen; - geen informatie gegeven over toekomstige investeringen die bijdragen aan een verlaagde CO₂ emissie. Ons inziens betekent dit dat er sprake is van economisch voordeel ten opzichte van andere zuivelfabrieken wat concurrentievervalsing tot gevolg heeft. <i>Re OD Drenthe: de aanvrager heeft besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen door het volledige productieproces te elektrificeren. Hierdoor wordt geen gas meer gebruikt.</i> <i>Wij zijn dan ook van mening dat FAGE vooroploopt in energie efficiency en CO₂ emissie en het opnemen van aanvullende voorschriften niet nodig is.</i>	15.
De zienswijze betreft: Niet passende ontwikkeling in het zicht van de door de overheid gewenste krimp van de melkveehouderij sector. In de ontwerpbeschikking en de bijbehorende aanvraag krijgt FAGE de mogelijkheid om op termijn dagverse zuivel aan te nemen. De coöperatie DOC Kaas ziet deze mogelijkheid niet als een positieve beweging gezien de politieke en maatschappelijk ontwikkelingen. <i>Re OD Drenthe: Het betreft een aanvraag op grond van de Wabo voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e. In artikel 2.14 van de Wabo staan de onderdelen die wij moeten betrekken bij de beoordeling van een dergelijke aanvraag. De door de overheid gewenste krimp van de melkveehouderij sector maakt daar geen deel van uit. Dit is dus ook niet meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.</i>	16.
Uw voornemen is om FAGE vergunning te verlenen voor het bouwen van een yoghurtfabriek. Vanwege het grote drinkwaterverbruik van de fabriek en de toenemende schaarste aan drinkwater, een eerste levensbehoefte, zie ik dat voornemen als een bedreiging van welzijn en gezondheid van Drenten. Vandaar dat ik deze zienswijze met u deel. Ik baseer mijn zienswijze op de volgende redenering: 1. Drinkwater wordt steeds schaarser en WMD waarschuwt nu al voor drinkwatertekorten. (Bron: https://wmd.nl/nieuws/rivm-rapport-toont-aan-actie-vereist-om-drinkwatertekort-in-2030-te-voorkomen/) 2. Die schaarste neemt de komende jaren toe volgens het KNMI. (bron: https://www.knmi.nl/klimaat)	17.

3. Fage gebruikt evenveel drinkwater als 20.833 mensen (2,5 miljoen liter per dag gedeeld door het gemiddeld waterverbruik van 1 persoon, 120 liter per dag volgens WMD). Ondanks de afnemende beschikbaarheid van drinkwater stijgt het waterverbruik dus significant. 4. Door vergunning te verlenen krijgt het economisch belang, vooral van Fage, voorrang op de beschikbaarheid van drinkwater. In geval van schaarste schaadt dit het welzijn en gezondheid van Drenten én de natuur waar wij deel van uitmaken. Omdat ik gezondheid en welzijn van groter belang vind als economisch gewin vind ik dat een inschattingsfout. <i>Re OD Drenthe: Door een verandering van het afvalwaterproces is het drinkwatergebruik afgenomen van 2.500 m³ drinkwater per dag naar 250 m³ dag.</i> <i>Verder kijkt de leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) periodiek naar brede ontwikkelingen in de maatschappij. Daarbij maken ze een analyse en een prognose voor de komende jaren. Hierbij wordt gekeken naar bevolkingsgroei, de woningbouwopgave van de provincie Drenthe en economische ontwikkelingen.</i> <i>Voor de mogelijke komst van FAGE naar Hoogeveen heeft WMD Drinkwater deze prognoses nogmaals tegen het licht gehouden. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er nu en de komende jaren voldoende drinkwater is om aan de vraag van FAGE te voldoen, zonder dat dit effect heeft op de levering van drinkwater aan bestaande klanten.</i> <i>Het is niet zo dat FAGE voorrang krijgt op andere klanten. Ook leidt de komst van FAGE (in geval van schaarste) niet tot schade van gezondheid en welzijn van Drenten, de bestaande capaciteit blijft gewoon beschikbaar. Ook voor natuurgebieden geldt dat in tijden van schaarste geen effecten optreden ten gevolge van de levering aan FAGE. Hierover is nauw overleg tussen WMD Drinkwater en Provincie Drenthe.</i> <i>Tot slot zijn in de vergunning voorschriften opgenomen tot het uitvoeren van een drinkwaterpreventieonderzoek.</i> <i>Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat dit geen reden is om de aanvraag te weigeren.</i>	
Pro-forma zienswijze Omdat extern salderen niet meer mogelijk is, lijkt het niet zinvol om een zienswijze in te dienen, maar omdat hierover geen helderheid bestaat, deze zienswijze als proforma. Bron niet langer extern salderen: https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/natuurbeleidsregels/natura-2000/natuurdoelanalyses/ Ik verzoek u mij te laten weten of de procedure voortgezet wordt en mij in dat geval een termijn te geven om deze zienswijze alsnog van gronden te voorzien. Gronden kort: 1. extern salderen in conflict met rechtspraak Hof 2. geen passende beoordeling voor het plan/project 3. idem voor het gehele project incl. aan te leggen stroomvoorziening 4. bronnen externe saldering niet passend beoordeeld en op basis van Rav systematiek	18.

<i>Re OD Drenthe: Mede naar aanleiding van zienswijze heeft de aanvrager besloten de oorspronkelijke aanvraag aan te passen door het volledige productieproces te elektrificeren.</i> <i>Ook is er in de gewijzigde aanvraag geen sprake van extern of intern salderen.</i> <i>Verder is het onderdeel 'natuur' niet meer aangehaakt bij deze Wabo-aanvraag. FAGE heeft 14 april 2026 een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend, inclusief passende beoordeling. In deze aanvraag is geen sprake van extern of intern salderen. Overigens vindt de beoordeling van stikstof emissie en depositie in de procedure voor de Natura 2000-activiteit plaats.</i> <i>Tot slot is er geen sprake van een nieuw aan te leggen stroomvoorziening specifiek voor FAGE. De stroom komt van het landelijke netwerk. Er is daarom geen passende beoordeling voor dit onderdeel nodig.</i>	
Appellant is van mening dat hoewel een vergunningprocedure niet de plek is om dit soort fundamentele punten aan de orde te stellen, zien we tegelijk dat een samenhangende visie en kaderstelling hiervoor op dit moment ontbreekt. Deze vergunningprocedure zou in onze ogen daarom ook voor de provincie Drenthe extra aanleiding moeten geven voor opstellen van een degelijke integrale visie op de verduurzaming van de landbouw- en voedseltransitie. <i>Re OD Drenthe: Wij delen de mening van appellant dat deze vergunningprocedure niet de plaats is voor fundamentele vragen als toekomstperspectief van de landbouw en hoe relateert deze uitbreiding zich o.a. tot met de klimaat- en stikstofdoelen, het streven om te komen tot een circulaire economie en de beperktere milieugebruiksruimte.</i>	19.
Wij vragen u daarom de vergunning-ruimte te verbinden aan de productie voor de eerste fase en voor (nieuwe) uitbreiding een BBT toetsing op te nemen als tussenstap. <i>Re OD Drenthe: De milieuaanvraag betreft zowel de eerste als de tweede fase van de fabriek. Daarom hebben wij beide fases als één zaak beoordeeld.</i>	19.
Wij vinden de motivaties van de aanvrager op het punt van de BREF op veel punten te vaag en onduidelijk en daarmee bezwaarlijk. Het toets document zou op dit punt in onze ogen aangescherpt moeten worden en in deze vorm geen onderdeel mogen uitmaken van de vergunning (zoals op pagina 39 gesteld). <i>Re OD Drenthe: Inmiddels ligt o.b.v. een gewijzigde aanvraag (mede ingegeven door de zienswijzen) een nieuwe ontwerpbeschikking voor.</i> Wij hebben in deze ontwerpbeschikking rekening gehouden met de van toepassing zijnde BREF's en BBT-conclusies, nl. BBT afvalbehandeling, BBT afgas- en afvalwatertechnieken, BREF Energy-efficiency, BREF Koelsystemen, BREF op- en overslag Bulkgoederen, REF Monitoring, REF Cross Media & Economics. De inrichting voldoet - met inachtneming van de aan dit besluit gehechte voorschriften - aan BBT. Voor de overwegingen per milieuthema wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf. Wij zijn van oordeel dat de ingediende gegevens voldoende informatie bevatten voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving.	19.
Wij maken daarom bezwaar tegen het ontbreken van goedkeuring van het milieubeheersysteem door het College als voorwaarde voor de ingebruikname	19.

van de fabriek. Deze goedkeuring behoort in onze ogen in de vergunning opgenomen te worden. <i>Re OD Drenthe: In de voorschriften van het ontwerpbesluit is een verplichting tot goedkeuring van het milieubeheersysteem opgenomen (voorschrift 2.1.16).</i>	
Bij deze goedkeuring dienen in onze ogen ook de klimaat- en energiedoelen van de overheid en zuivelsector en concrete invulling en vertaling van deze doelen naar deze fabriek te worden betrokken. Daar waar Europese regels of jurisprudentie het stellen van nadere regels nu in de weg staan, dienen er ook toch ook met de zuivelsector o.a. via deze weg verdere stappen te worden gezet en afspraken over worden gemaakt. <i>Re OD Drenthe: In de voorschriften van het ontwerpbesluit is een verplichting tot goedkeuring van het milieubeheersysteem opgenomen (voorschrift 2.1.16). Bij die goedkeuringen nemen wij de BREFs en BBT-conclusies die van toepassing zijn, in acht.</i> <i>Volgens de indiener staan "Europese regels en jurisprudentie" in de weg aan nadere regels voor de zuivelsector. De indiener suggereert dat wij toch nadere regels zouden moeten stellen. Dat is onjuist. Wij houden ons aan de toepasselijke nationale en Europese wet- en regelgeving; en die vereisen geen nadere regels aan de goedkeuring van het milieubeheersysteem.</i>	19.
Wij maken derhalve bezwaar tegen het zonder enige conditie vergunnen van dit drinkwatergebruik (op basis van de maximale productie). In het -wat ons betreft- nog te ontwikkelen en door GS goed te keuren milieubeheersysteem zou waterbesparing ook een plek moeten krijgen. In de onderliggende afweging dienen ook de ASV scenario's die uitgaan van verminderde beschikbaarheid en vraag een rol te spelen. <i>Re OD Drenthe: Door een verandering van het afvalwaterproces is het drinkwatergebruik afgenomen van 2.500 m³ drinkwater per dag in de oorspronkelijke aanvraag naar 250 m³ per dag in de gewijzigde aanvraag.</i> <i>Verder kijkt de leverancier van drinkwater in dit gebied (WMD Drinkwater) periodiek naar brede ontwikkelingen in de maatschappij. Daarbij maken ze een analyse en een prognose voor de komende jaren. Hierbij wordt gekeken naar bevolkingsgroei, de woningbouwopgave van de provincie Drenthe en economische ontwikkelingen.</i> <i>Voor de mogelijke komst van FAGE naar Hoogeveen heeft WMD Drinkwater deze prognoses nogmaals tegen het licht gehouden. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er nu en de komende jaren voldoende drinkwater is om aan de vraag van FAGE te voldoen, zonder dat dit effect heeft op de levering van drinkwater aan bestaande klanten.</i> <i>Tot slot betreft het een nieuw op te richten fabriek. Daarbij is het lastig om een exact beeld te hebben van het daadwerkelijk drinkwatergebruik. Gezien het te verwachten gebruik hebben wij een onderzoeksverplichting tot besparing van drinkwater in de ontwerpvergunning opgenomen.</i>	19.
Omdat u inmiddels zelf heeft besloten voorlopig niet meer te vergunnen op basis van extern salderen (brief aan Provinciale Staten van 9 mei jl. met kenmerk 19/5.5/2023000674) gaan wij ervan uit dat u de definitieve omgevingsvergunning niet kunt verlenen op basis van deze grondslag en deze wijze van extern salderen.	19.

<i>Re OD Drenthe: Inmiddels ligt op basis van een gewijzigde aanvraag (mede ingegeven door de zienswijzen) een nieuwe ontwerpbeschikking voor.</i> <i>Het onderdeel 'natuur' is niet meer aangehaakt bij deze Wabo-aanvraag. FAGE heeft ten behoeve van haar inrichting een aanvraag voor een Natura 2000-activiteit onder de Omgevingswet aangevraagd. De beoordeling van deze Natura 2000-activiteit vindt plaats in een separate procedure.</i> <i>Ten overvloede, de stikstofemissie van FAGE is door de wijzigingen in de aanvraag inmiddels sterk verminderd. FAGE maakt geen gebruik meer van extern of intern salderen.</i>	
Het geheel onderstreept nogmaals de urgentie en noodzaak om te komen tot een landelijk en provinciaal beleid waarin natuurherstel en de stikstofreductie geborgd zijn. Binnen de kaders van een PPLG en de daaruit volgende gebiedsgerichte aanpakken behoren dit type patstellingen hopelijk snel tot het verleden. <i>Re OD Drenthe: Dit is geen zienswijze maar een mening.</i>	19.
Wij missen een gemeentelijk en of provinciaal beleidskader als basis voor deze transacties en motivatie onder deze salderingsaanpak op basis waarvan door de overheid aangekochte rechten worden ingezet. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. In deze aanvraag wordt geen gebruik gemaakt van extern of intern salderen. De beoordeling van deze Natura 2000-activiteit vindt plaats in een separate procedure. Een provinciaal beleidskader voor door de overheid aangekochte rechten is daarom niet nodig voor de beoordeling van deze aanvraag.</i>	19.
Wij vragen u na te gaan of hier sprake van actief en recent gebruikte stikstof rechten en vragen u om dit -rekening houdend met het aanstaande Rijksbeleid – in de vervolg van de afwegingen te betrekken. Feitelijke toename van de depositie moet ten allen tijde worden. <i>Re OD Drenthe: FAGE heeft 14 april 2026 de Wabo-aanvraag voor het onderdeel natuur ingetrokken. Op dezelfde dag is een aanvraag omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit ingediend. Bij deze aanvraag zijn de stikstof emissie en depositie in beeld gebracht. Ook is een passende beoordeling toegevoegd. In een separate procedure vindt de beoordeling van de aanvraag voor een Natura 2000-activiteit plaats.</i>	19.
Met betrekking tot het voorschrift voor afvalpreventie maken wij in bewaar tegen het ontbreken van goedkeuring van het opgeleverde plan. Hiermee kunt u sturen op de kwaliteit en inzet (zie ook onderdeel milieubeheerssysteem) <i>Re OD Drenthe: In de voorschriften van het ontwerp is opgenomen dat het afvalpreventieplan ter goedkeuring aan het bevoegd gezag moet worden overgelegd (voorschrift 2.1.18).</i>	19.